

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна КАЛЮЖНА

кандидат філософських наук, старший науковий співробітник

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН

України, Київ, Україна

Анотація: У статті розглянуто вплив цифровізації на розвиток андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Звернуто увагу на важливу складову андрагогічної компетентності – цифрову компетентність, та шляхи її вдосконалення.

Ключові слова: цифровізація, андрагогічна компетентність, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти.

Summary: The article examines the influence of digitalization on the development of andragogical competence of scientific and pedagogical workers of higher education institutions. Attention is drawn to an important component of andragogic competence - digital competence, and ways to improve it.

Key words: digitalization, andragogical competence, scientific and pedagogical workers of higher education institutions.

Світове цифрове суспільство веде до необхідності кожній людині будь-якого віку адаптуватися до нових технологій цифрового середовища, створює умови для активізації розуміння щодо навчання упродовж життя як форми підвищення власної цифрової компетентності, саморозвитку, професійної і життєвої самореалізації. У системі освіти закладів вищої школи цифровізація має значний вплив на розвиток андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників освітніх установ.

Передумовами впровадження цифровізації освіти в Україні стали виклики часу. Спочатку навчання в умовах «ковідної» кризи (2020-2022 роки), коли карантинні вимоги зумовили необхідність реформування процесів навчання до дистанційного формату, потім російська агресія, що породила психологічне пригнічення та зниження рівня мотивації навчання в умовах бойових дій, під час повітряної тривоги, в період відсутності технологічного та енергетичного забезпечення. А також відсутність досконалої цифрової інфраструктури в регіонах, де ведуться бойові дії, зокрема проблеми з Інтернетом, проблеми з енергетичними ресурсами, що унеможливають навчання в умовах відключення енергоносіїв; відсутність чіткої інформації про організацію навчального процесу в умовах недостатності енергетичних та технологічних ресурсів призвело до ускладнення навчального процесу для різних учасників. У зв'язку з цими факторами навчання відбувалося у трьох форматах – онлайн, офлайн і змішаному [6].

Створюючи сучасний освітній простір, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти широко використовують цифрові технології при персоналізації навчання (вибір та побудова індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням здібностей кожного здобувача освіти, різноманітність навчальних матеріалів), підвищенні мотивації здобувачів освіти (інтерактивні навчальні матеріали, мультимедійні завдання), полегшенні щоденної діяльності науково-педагогічних працівників (моніторинг, звітність, перевірка робіт). Цифрова школа передбачає доступ учасників освітнього процесу до електронного освітнього контенту, допомагає ефективно організувати й контролювати навчальну роботу кожного здобувача освіти, розширює коло можливостей учасників освітнього процесу, одночасно зростає їх відповідальність за результати навчання [3].

Однією зі складових андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти є його мова, яка робить процес вивчення цікавим, привабливим; створює щире спілкування, взаєморозуміння зі слухачами, вселяє віру в себе. Зміст зворотнього зв'язку від здобувача освіти

до викладача – це ресурс якості освіти, оскільки говорить про мотивацію пізнання здобувача освіти, його особистісний потенціал, прагнення до розвитку і вибору освітнього маршруту. Оперативність зворотного зв'язку необхідна, так як вона допомагає відповісти на питання: до чого прагне викладач і дорослий учень, який результат діяльності (плюси і мінуси) та обґрунтувати наступний етап роботи [3]. Цифровізація освіти допомагає вирішити багато навчальних проблем.

Як зазначає С. Сисоєва, «цифрові технології в сучасному світі – це не тільки інструмент, а й середовище існування, що відкриває нові можливості для навчання у зручний час, безперервної освіти, проєктування індивідуальної освітньої траєкторії, перетворення споживачів електронних ресурсів на їх творців тощо. Цифровізація спрямована на підготовку фахівців, які гарантовано будуть затребувані на ринку праці, легко і вільно володітимуть мобільними і інтернет-технологіями, а також орієнтуватимуться на безперервне навчання (підвищення кваліфікації) засобами цифрових технологій» [5].

Акцентуючи увагу на розвитку андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та вплив цифровізації на її розвиток, наголошуємо на важливості підвищення професійної компетентності до складу якої входить цифрова компетентність. Дослідниці З. Рябова і Г. Єльнікова виокремлюють та відмічають, що «...до класичної структури професійної компетентності педагога можна додати такі позиції, що наведені на рисунку 1:

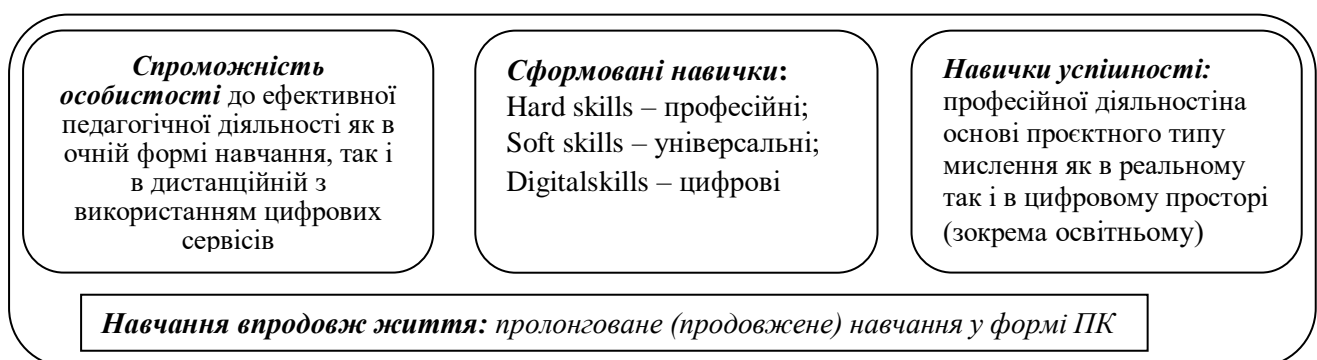

Рис. 1. Актуальний зміст професійної компетентності педагога в умовах цифровізації освіти» (авт. Рябова З.В., Єльнікова Г.В. [4])

Одною із характерних рис сучасної інноваційної поведінки науково-педагогічних працівників є вплив цифровізації на розвиток андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, зокрема, дослідниця О.Аніщенко наголошує на важливості розвитку цифрових компетенцій як необхідної складової андрагогічної компетентності педагогічних працівників у сфері освіти дорослих на концептуальному, законодавчому, організаційному, методичному, інформаційному і міжнародному рівнях [1].

Отже, вплив цифровізації на розвиток андрагогічної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти має неоціненне значення для володіння цифровими технологіями в освіті дорослих, які відкривають широкі перспективи вдосконалення освітньої діяльності, майстерне володіння андрагогічною компетентністю, поглиблення та вдосконалення безперервного професійного зростання особистості науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти у системі освіти дорослих.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О. В. Розвиток цифрових компетенцій педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих – актуалітет педагогічної науки і практики // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць. – К.; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2020. Вип. 55. – С. 206-214. DOI: 10.31652/2412-1142-2020-55-206-214
URL: https://lib.iitta.gov.ua/726264/1/Anishchenko_Suchasni_informaciini_tehnologii_vip_55-206-214.pdf
2. Калюжна Т. Г. Розвиток андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти засобами SMART- технологій. (2020). *Modern Information*

Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems, 162-169. URL: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-58-162-169>

3. Павлюк О. П. Болгар О. М. Цифрова трансформація як резонанс у інноваційну траєкторію майбутнього *REICST*, с. 19–22, Бер 2022. URL: <https://reicst.com.ua/asp/article/view/189>
4. Рябова З.В., Єльнікова Г.В. Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. URL: <http://surl.li/rozft>
5. Сисоєва С. О. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545
6. Цифровізація української освіти: реалізація, проблеми і перспективи. Педрада. Платформа Освіта. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/16004-tsifrovizatsiya-ukrainskoi-osviti-realizatsiya-problemi-i-perspektivi>